

gegevens betreffende het waterschap de Oostelijke Bedumerpolder en de bemaling daarvan.

De oprichtingsdatum van de polder kan gesteld worden op 13 mei 1816, de dag waarop het molencontract werd getekend door de ingelanden. Bij resolutie van G.S. van 3 juli 1816 nr. 14 werd dit goedgekeurd onder voorwaarde, dat de drie watermolens gebouwd werden 'onverminderd eens ieders recht om zijn eigen bijzondere molen naar goedvinden te gebruiken.' Vanaf het begin waren er dus particuliere onderbemalingen in de polder; in 1844 is er sprake van 4 onderbemalingen, terwijl het boek van C.C.Geertsema (Zeeweringen, waterschappen en polders, 2e druk 1910) nog melding maakt van het bestaan van 6 onderbemalingen.

Er werden drie watermolens gebouwd (1816/17), nl. 2 juist ten noorden van Bedum en 1 bij de Ellerhuizer brug. Aannemingssom: f 17.303,-.

De uitgaven over 1816-1818 beliepen f 30.292,87⁵; de polder telde 2903 1/4 schotgevende grazen. De aanvankelijke schuld van de molenpolder was f 27.100,-; door kleine of geen aflossingen en door het opnemen van nieuwe leningen ingeval van grote onderhoudskosten waren er in 1860/61 nog geldleningen ad f 22.700,-. In 1898 waren de schulden gestegen tot bedragen van f 14.500 à 4½ % en f 17.750 à 4 %, waarbij nog een nieuwe lening van f 3.000,- kwam. Deze schulden zijn definitief afgelost in 1923.

Gedeputeerde Staten gaven de volmachten van de drie oostelijke polderwatermolens te Bedum in 1857 in overweging hun polder te wettigen op de leest van het Grondreglement (1852). Als gevolg daarvan kwam het reglement van het waterschap de Oostelijke Bedumerpolder tot stand - Provinciaal Blad 1862, nr. 11, uitgegeven 16 jan. 1862.

Het waterschap was groot 1364 ha.

art. 4 op algemene kosten worden gedragen:

- h) verplaatsing van één watermolen naar het Kardingermaar en omhoogbrenging van één watermolen ten noorden van Bedum.

art. 28 uitvoering van art. 4h binnen 2 jaar.

Bij resolutie van 13 maart 1862 nr. 62 verleenden G.S. vergunning tot verplaatsing van een watermolen. ~~Daar~~ Verscheiden ingelanden werden bezwaar gemaakt, maar tevergeefs. Besloten werd de watermolen, die het dichtst bij Bedum stond, te verplaatsen.

Op 17 april ~~192262~~ 1862 vond de inschrijving plaats; de verplaatsing werd gegund aan de laagste inschrijvers S.H.Woldring te Zoutkamp en J.Kuiper te Wehe, voor f 1.650,-. Zij hadden zich f 1.000,- vergist en wilden het proces-verbaal van aanneming niet tekenen. Op 1 mei tekenden zij toch.

Op 8 oktober 1862 werden Woldring en Kuipers finaal uitbetaald (f 1650); de aannemers trachtten nu aan hun trekken te komen door het indienen van een rekening van overbouw ten bedrage van f 1.200,-. Op 9 febr. 1863 vroeg M.D.Teenstra te Ulrum om een comparitie met het bestuur, twee weken later dreigde hij met strafvervolgning. Het waterschapsbestuur liet zich niet van de wijs brengen, maar vroeg inlichtingen bij een jurist.

Op 8 juni 1863 kwam van mr S.M.S.Modderman een brief binnnen met een eis namens J.Kuipers van f 900,- voor schadevergoeding van misrekening en overbouw. Het bestuur reageerde daar op met aanbieding van f 136,-. Tegen 29 okt. 1863 was het bestuur gedagvaard voor de rechtbank te Appingedam; in de ingelandenvergaderingen van dec. 1863 en jan. 1864 spraken de ingelanden zich uit tegen een proces. Vervolgens werd een verminderde eis van J.Kuipers ad f 550,- afgewezen. In 1865 schijnt er toch een rechtbankzaak van gekomen te zijn, maar deze is nooit afgemaakt. In het kasboek over 1870/71 staat als finale afdoening een bedrag van f 131,30 aangetekend, betaald aan mr Modderman.

Het molenhuis bij de verplaatste molen werd in 1862 gegund voor f 590,-.

De omhoogbrenging van de tweede watermolen bij Bedum vond binnen twee jaar geen doorgang. Het bestuur stelde voor aan de omhoog te brengen molen een tweede schroef toe te voegen en daarna de Ellerhuizer molen af te breken; de ingelanden verwierpen de voorstellen (kosten!). De noodzaak tot omhoogbrengen van de molen te Bedum bleef bestaan wegens de toegenomen bebouwing met huizen en aanplant van bomen. Het bestuur kreeg in 1866 opdracht onderzoek te doen betreffende omhoogbrenging van de molen bij Bedum of verplaatsing van één molen naar het Kardingermaar. De laatste mogelijkheid verviel, toen Husingo niet bereid bleek te zijn vergunning te verlenen. Daarop is de molen te Bedum toch verhoogd en met een tweede schroef uitgerust (onderhands uitbesteed voor f 5.000,-).

In het najaar van 1869 braken er roeden van twee molens. In twee ingelandenvergaderingen werd de oprichting van een hulpstoomgemaal eerst afgewezen en vervolgens aangenomen. (1870) Hiervan is echter niets gekomen.

Op 12 jan. 1878 besloten de ingelanden weer tot oprichting van een stoomgemaal. De commissie tot onderzoek van stoomgemalen bezocht stoomgemalen te Zwolle, Amsterdam, de Sloterlandse polder, Uitgeest en Gorredijk en aan de fabriek van Stork te Hengelo. Stork kreeg de opdracht. De geldlening van f 25.000,- werd in z'n geheel geplaatst bij Julius Oppenheim te Groningen.

De molens te Bedum en Ellerhuizen werden in 1879 verkocht voor f 1.400,- en f 580,-. In 1884 kwam een verzoek van 5 ingelanden bij het bestuur binnen om de Krimstermolen af te breken. In de daaropvolgende ingelandenvergadering werd dit verzoek afgewezen. In 1890 kwam een verzoek binnen van H.Havinga c.s. om een stemming te houden over het al of niet laten staan van de Krimstermolen. Omdat er juist een nieuwe molen was besteld, en omdat het bestuur van mening was 'dat dit adres zijn ontstaan dankt aan de driften van een der ingelanden en alzoo niet is het uitvloeisel van rijp overleg' werd het verzoek terzijde gelegd.

1895: Door machinebreuk van het stoomgemaal staat de Krimstermolen alleen voor de bemaling van het waterschap; besloten indien nodig zelfs op zondag te malen.

gegevens waterschap de Oostelijke Bedumerpolder/Krimstermolen

In 1897 is de molen zelfzwichtend gemaakt.

In de ochtend van 3 oktober 1903 is de Krimstermolen afgebrand.

De molen was verzekerd bij de Onderlinge Brandsociëteit voor Windwatermolens te Bedum voor f 4.800,-.

De oud-molenmaker Jan Klippus adviseerde alleen het stoomgemaal te houden, omdat dit genoeg capaciteit had voor de hele polder. Het bestuur was echter eenstemmig vóór herbouw met het oog op besparing van het kolenverbruik, een geregeld lage waterstand en vervanging van het gemaal.

Op 15 okt. maakte het bestuur met Klippus een treinreis naar Roodeschool om de molen van de Eemspolder (de Goliath) te bezichtigen.

De herbouw werd gegund aan de molenmaker M.Noordewier te Eenrum voor f 10.293,-.

De Onderlinge wilde niet boven f 7.000,- verzekeren, reden waarom de molen voor f 10.000,- werd verzekerd bij de Groninger Brandsociëteit voor onroerende goederen.

23 juli 1904: de nieuwe molen "genaamd Phoenix".

Eind 1903 dienden 23 ingelanden van het Ite onderdeel van Hunsingo bezwaar in tegen de voorgestelde vergroting van de capaciteit van de Krimstermolen: de oude molen had een vlucht van 22.60 m, de nieuwe kreeg een vlucht van 23.50 m.

1907: nieuw molenaarshuis bij de Krimstermolen gebouwd voor f 1.936,-.

1908: de molenas is gebroken; de breuk viel niet onder de garantie, daar de as te licht was geweest.

1918: de molen verzekerd voor f 20.000,-

1919: besloten tot electrificatie van het stoomgemaal (in 1917/18 steenkool gekocht voor f 4200,-!).

In een ingelandenvergadering wordt gevraagd, of de molen nog wel gehandhaafd moet blijven; de voorzitter antwoordt, dat de wind gratis is.

In 1928/29 is er in verscheiden vergaderingen gesproken over een elektrische bemaling in plaats van de Krimstermolen of het aanbrengen van een oliemotor in de molen. Prof. M.F.Visser l.i., directeur van het Instituut voor landbouwwerktuigen en -gebouwen te Wageningen, adviseerde een elektrisch gemaal te bouwen bij de hoek van het Kardinger- maar tegenover de Klunderpolder of op de plaats, waar nu het gemaal Casper Hommes staat. De plannen zijn wegens de hoge kosten niet doorgegaan.

De molen had evenwel een grote beurt hard nodig. Eind 1932 kwam de molenbouwer A.J. Dekker te Delft met het advies de molen voor f 7.500,- radicaal te verbeteren. Molenmaker Bremer had de licentie van het sys-teem-Dekker; aan hem werd dan ook het 'verdekken' gegund; de overige verbeteringen bleven achterwege.

De molen is in 1952 verzekerd voor f 40.000,-.

In 1963 heeft het bestuur gesproken met de heer C.Hommes over het aanbrengen van een motorbemaling in de Krimstermolen; op Hommes' advies is ervan afgezien wegens de kosten, de uitbreidings~~skxxx~~plannen van Bedum en de plannen van Hunsingo.

Maar in 1965 kreeg zowel het gemaal als de molen forse gebreken; besloten tot het aanbrengen van een noodbemaling bij de Krimstermolen.

Vanaf 1960 was het voor de Oostelijke Bedumerpolder moeilijk een molenaar te houden. J.Wieringa, die van 1954 tot 1962 molenaar was, kwam in 1964 in gelijke functie terug, maar was niet genegen in het huisje bij de molen te wonen. Voor hem werd een bromfiets aangeschaft.